

Energiföretagens position om kommunal tillstyrkan av vindkraft

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

- Energiföretagen ser det som mycket angeläget att reformera processen för kommunal tillstyrkan av vindkraft.
- Den kommunala tillstyrkan bör avse plats för vindkraftsverksamhet, bör lämnas tidigt i processen och vara bindande under hela tillståndsprocessen.

Detaljerade synpunkter

Kraftigt ökat elbehov i det fossilfria Sverige

De färdplaner som tagits fram inom regeringsinitiativet Fossilfritt Sveriges visar att fortsatt elektrifiering är ett av de viktigaste verktygen för att ställa om till ett hållbart fossilfritt samhälle. Efterfrågan på fossilfri el kommer att öka kraftigt för att Sverige ska nå målet om nettonollutsläpp till 2045. Vår analys pekar på att Sverige har en årlig elanvändning om 190 TWh 2045, vilket kan jämföras med dagens 140 TWh. Analysen grundar sig i andra branschens färdplaner, som bland annat inkluderar en omfattande elektrifiering av industri och transporter samt etablering av ny elintensiv industri, som datahallar.

Stora ny- och reinvesteringar i vindkraft

Det kommer att krävas stora ny- och reinvesteringar i elproduktionsanläggningar för att ställa om till fossilfrihet när efterfrågan ökar i takt med att transporter och industrins elektrifiering ökar. Dessutom kommer en stor del av elproduktionsanläggningarna att nå sin livslängd till 2045 och därför behöva ersättas. För att Sverige fortsatt ska ha förutsättningar för ett konkurrenskraftigt elpris ochlexport är det centralt att undanröja de hinder som finns för att investeringar ska komma till stånd. Detta för att möjliggöra den mest kostnadseffektiva produktionsmixen.

Vindkraften växer snabbt i Sverige. Kostnaderna har sjunkit påtagligt och prestandan ökar vilket gör att vindkraften idag attraherar investeringar och står på egna ben utan subventioner. Det finns mycket som pekar på att en stor andel av den tillkommande elproduktionen kommer att vara just vindkraft. Det är därför rimligt, och en viktig förutsättning, att säkerställa att tillståndsprocessen för vindkraft är så rättssäker, effektiv och transparent som möjligt.

Tillståndsprocessen för vindkraft är omfattande

För vindkraften är det största problemet att det är svårt att hitta områden med bra vindresurs där det är möjligt att få tillstånd. Det är idag mycket svårt att förutsäga om en

vindkraftspark kommer att få tillstånd, trots att platsen tas fram genom detaljerade analyser av motstående intressen och genom samråd.

Brister med nuvarande utformning av kommunal tillstyrkan

Den nuvarande utformningen av kommunal tillstyrkan är problematisk utifrån flera aspekter. Energimyndigheten tog tillsammans med Naturvårdsverket fram vägledning för kommunal tillstyrkan av vindkraft¹ för att förtydliga vad tillstyrkan avser.

Naturvårdsverket studerade effekten² av vägledningen 2017 och fann att aktörerna anser att vägledningen är bra men öppen för många tolkningar. Den kommunala tillstyrkan behöver därför förtydligas med vad kommunen ska ta ställning till och basera sitt beslut på. Att kommunen idag dessutom kan välja att ändra sin tillstyrkan till ett avstyrkande fram till dess att tillståndet vunnit laga kraft skapar stor osäkerhet för den tillståndssökande; en osäkerhet som kan vara över flera år. Beslutet behöver inte heller motiveras vilket ytterligare bidrar till en icke-transparent och oförutsägbar process.

Det finns en tendens att kommuner vill ha en så komplett tillståndsansökan som möjligt innan de fattar beslut om tillstyrkan vilket gör att beslut om tillstyrkan kommer sent i processen. Detta medför att projektörer investerar stora resurser i projekt som inte realiserar och som hade kunnat avbrytas tidigare.

Kommunal tillstyrkan har i dessa fall en avgörande betydelse för hur en markägare får nyttja sin egendom. Dessa beslut kan inte överklagas av verksamhetsutövare, utan enbart av kommunmedborgarna.

Reformera kommunal tillstyrkan

Det kommunala självstyret är viktigt att värna. Samtidigt skapar rättsosäkerheten och oförutsägbarheten i dagens kommunala tillstyrkan en ineffektiv resursanvändning. Formerna för den kommunal tillstyrkan för vindkraft bör därför reformeras för att öka både effektiviteten och rättssäkerheten i tillståndsprocesser för vindkraft.

Vi föreslår att 16 kap. 4 § i miljöbalken (det s.k. kommunala vetot vid prövning av vindkraftsanläggningar) utvecklas genom att stadga vilka grunder som är viktiga att ta in i beaktande vid beslutet, t.ex. regional och lokal energiförsörjning samt att nå klimatmålen. 16 kap. 4 § miljöbalken bör ändras så att bestämmelsen uppfyller grundläggande rättssäkerhetskrav, t.ex. genom att ändra bestämmelsen så att det förtydligas vilka kriterier som ska beaktas vid bedömningen (vindkraftsparkens lokalisering och verkets höjd). Har en kommun fattat beslut om kommunal tillstyrkan ska detta inte heller kunna dras tillbaka under processens gång utan vara giltigt så länge det finns en aktiv tillståndsprocess som inte avslutats genom ett laga kraftvunnet avgörande eller av att projektören dragit tillbaka sin ansökan.

Kommunerna ska tillstyrka sådan verksamhet som överensstämmer med översiktsplanen / vindbruksplanen om inte nya förhållanden av stor allmän vikt som inte har kunnat förutses vid planläggningen bör vinna företräde.

¹ [Vägledning om kommunal tillstyrkan vid tillståndsprövning av vindkraftverk, ER 2015:05](#)

² [Kommunal tillstyrkan av vindkraft – Hur fungerar det idag? NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 6769](#)

En reformering av processen för kommunal tillstyrkan är ett mycket viktigt steg i arbetet med att skapa rättssäkra, effektiva och transparenta miljötillståndsprocesser. Tydliga ramar för när beslut om kommunal tillstyrkan ska fattas, hur länge det är giltigt och vad kommunen ska beakta är till stor nytta inte bara för verksamhetsutövare utan även för kommunala tjänstemän och politiker och samhället i stort.